

Skal vi spare på bostederne?

- Har beboerne stadig flere udfordringer?
- Er der sparet allerede?
- Hvor mange beboere er uden pårørende?

Undersøgelse af bosteder. 1. Delrapport.

Februar 2024

Undersøgelse af bosteder.

Undersøgelsen er udført af seniorkonsulent Niels Glavind og seniorkonsulent Susanne Pade, Bureau 2000. Undersøgelsen er udført i samarbejde med Lev og borgere fra græsrodsbevægelsen #enmillionstemmer.

Henvendelser vedr. undersøgelsens tekniske indhold kan rettes til:

Bureau 2000 – Analyse og forskning

Skråplanet 29

3500 Værløse

Tlf.: 25323264.

www.bureau2000.dk

Copyright: Bureau 2000

ISBN: 978-87-94288-05-7

Indhold

Forord.....	5
<u>1.</u> Hovedresultater.....	7
2. Udviklingen i beboersammensætning.....	9
3. Regulering af økonomien.....	10
5. Ledernes kommentarer. Hvordan er beboersammensætningen ændret?.....	16
6. Ledernes kommentarer. Konsekvenserne for det daglige arbejde	18
7. Har bostederne oplevet besparelser.....	20
8. Er der pårørende?	24
9. Metode	26

Forord

Velfærd, rettigheder og retssikkerhed for børn, unge og voksne med handicap har været under beskyndning de seneste mange år. Kommunerne, KL og skiftende regeringer har igen og igen udpeget denne gruppe borgere som en økonomisk byrde for kommunekasserne og som en trussel mod kommunernes øvrige velfærdsområder, fx folkeskolen, dagtilbud, ældreomsorg mv.

Den foreløbige – og ganske beskæmmende – kulmination på denne udskamning af mennesker med handicap fik vi i maj sidste år, hvor Ekspertudvalget på Socialområdet offentliggjorde en delrapport. Rapporten indeholder en række anbefalinger, der skal gøre det lettere for landets kommuner at skære yderligere ned på den hjælp, som mennesker med handicap modtager.

Anbefalingerne er meget vidtgående. Det drejer sig blandt andet om at give kommunerne bedre mulighed for at tilsidesætte mennesker med handicaps rettigheder, om at give økonomiske hensyn større vægt når der træffes afgørelser, om at gøre det lettere for kommunerne at tvangsflytte borgere i botilbud samt at give personalet i botilbud flere beføjelser til magtanvendelse.

Ekspertudvalget har tilsyneladende meget lidt interesse i at få nuanceret indsigt i, hvad årsagerne til udgiftsudviklingen på især botilbud kan være.

Ekspertterne har i hvert fald stirret sig blinde på en helt bestemt forklaring, nemlig at det skulle være mennesker med handicaps rettigheder, der fører til stigende udgifter. Udvalget har intet reelt belæg for at det skulle forholde sig sådan, men det er denne ensidige årsagsforklaring, man har valgt.

Med denne undersøgelse fra Bureau 2000 får vi, efter vores opfattelse, et mere reelt input til diskussionen om baggrunden for den udvikling, vi ser i disse år. Via spørgeskemaer til ledere og medarbejdere i botilbud for voksne med handicap har Bureau 2000 således fået ganske tydelige resultater, som peger på en række vigtige forhold med afgørende betydning for udviklingen.

Blandt de væsentlige resultater er, at et stort flertal af botilbuddene i undersøgelsen vurderer, at udviklingen går i retning af flere beboere med komplekse og vanskelige problemer. Samtidigt har en stor del af tilbuddene været udsat for besparelser de seneste 5 år, og tilsvarende mange forventer yderligere besparelser i det kommende år.

Botilbuddene angiver at besparelserne især rammer basal hjælp og støtte til beboerne, særligt muligheden for at komme uden for botilbuddet og sociale aktiviteter. Forringelser som det er rimeligt at antage fører til stigende mistrivsel blandt beboerne.

Det peger på, at vi står i en kritisk situation for mange beboere i botilbud: Stadig flere borgere modtager for lidt hjælp i forhold til stadig mere komplekse udfordringer. Det indebærer stor risiko for, at deres funktionsniveau falder – og mistrivsel og konflikter stiger – og at de dermed får behov for yderligere hjælp og støtte i hverdagen.

Denne nedadgående spiral er en tragedie. Først og fremmest for de mennesker med handicap, som svigtes og ikke modtager den nødvendige hjælp. Men det er også en social- og handicappolitisk tragedie.

Som stifter af #enmillionstemmer og som landsformand for Lev, håber vi derfor at undersøgelsens resultater vil give eksperter, regering, KL og Folketing anledning til en mere nuanceret forståelse af, hvad der ligger bag den aktuelle udvikling. En indsigt og forståelse, som peger i retning af helt andre løsninger end det som Ekspertudvalget - og dets bestillere - hidtil har bragt på dagsordenen.

Monica Lylloff
Medstifter af #enmillionstemmer

Anni Sørensen
Landsformand for Lev

1. Hovedresultater

Denne rapport er første delrapport i den undersøgelse af bosteder for voksne, som Bureau 2000 har gennemført i samarbejde med Lev og borgere fra græsrodsbevægelsen #enmillionstemmer. Undersøgelsen er gennemført som en spørgeskemaundersøgelse til alle landets bosteder med spørgeskemaer til ledere og medarbejdere. Undersøgelsen vurderes af Bureau 2000 at være repræsentativ på landsplan. Der er nærmere redegjort for metode bagerst i rapporten.

De kommunale 2024-budgetter viser endnu en gang, at udgifterne til bosteder og andre aktiviteter på det specialiserede socialområde stiger markant, uden at der kommer væsentligt flere beboere. Det har i vidt omfang skortet på forklaringer på årsagerne til denne udgiftsstigning. Ekspertudvalget på socialområdet (Tranæs-udvalget), har peget på manglende kommunale styringsredskaber og mener, at der bør tages mere hensyn til økonomi i f.eks. Ankestyrelsens afgørelser.

I nærværende analyse peges på en anden og vigtig forklaring: Der er øjensynligt i løbet af få år sket en udvikling i beboersammensætningen, som – i hvert fald delvist – kan forklare udgiftsudviklingen.

Samtidig viser analysen, at der i vidt omfang allerede *er* sparet – og at besparelserne kan mærkes i hverdagen.

75 pct. af lederne og 74 pct. af medarbejderne mener, at udviklingen de sidste fem år er gået i retning af flere beboere med komplekse og vanskelige problemer. Kun 1 pct. og hhv. 3 pct. vurderer, at beboersammensætningen er blevet lettere. Udviklingen er således helt éntydig.

En af forklaringerne på denne udvikling i beboersammensætning synes ifølge lederne svar at være den praksis, kommunerne har for anvendelse af pladser. Borgeren skal i dag ofte have større vanskeligheder end tidligere, før der anvises botilbud, og i mange tilfælde har borgeren fået utilstrækkelig støtte i årene forud, så udfordringerne er blevet større.

Der er flere grupper, der trækker udviklingen i retning af mere krævende beboere, især:

- Beboere, der bliver ældre og ikke længere kan klare så meget
- Unge med mange års mistrivsel
- Psykisk syge i øvrigt

42 pct. af de bosteder, der har fået flere beboere med komplekse/vanskelige problemer, har fået kompensation i form af flere penge eller flere medarbejdertimer. Dette kan således i betydeligt omfang forklare de øgede udgifter. Der er dog også mange bosteder, som ikke har fået kompensation for den ændrede beboersammensætning, og en mindre del, der har oplevet at få færre ressourcer – trods de større opgaver.

Et stort antal ledere har nærmere beskrevet, hvilke ændringer i beboersammensætningen, de oplever, og hvordan det påvirker bostedernes arbejde. Bureau 2000 finder disse udsagn meget overbevisende og har derfor valgt at gengive en stor del af dem. Det sker i afsnit 5 og 6.

Ekspertudvalget for det sociale område har tidligere påvist, at der er sket en stigning i antallet af borgere i botilbud med en række diagnoser som f.eks. autisme og ADHD. I sin første delrapport afstår udvalget dog

fra at pege på dette som en forklaring på de øgede udgifter, og socialministeren har givet udtryk for, at flere diagnoser blot kan være udtryk for, at man er blevet bedre til at diagnosticere,

Men når botilbuddene – som påvist i denne undersøgelse - oplever en markant ændring i beboernes *faktiske* funktionsniveau, så kan dette ikke forklares med ændret diagnosticering.

I stedet peger det som nævnt i retning af, at den tidlige indsats mange steder er utilstrækkelig, og at borgerne visiteres for sent. Den kritik, Rigsrevisionen netop har givet af børne- og ungdomspsykiatrien, understreger endnu en gang behovet for en bedre indsats i forhold til børn og unge, der mistrives. Når indsatsen her svigter, bør det ikke overraske, at flere i sidste ende må i botilbud. Det kan være en af forklaringerne på, at der generelt synes at være stadig flere borgere i vores samfund, der har udfordringer, som de ikke kan håndtere selv.

Det vil også kunne være en del af forklaringen på, at kommunerne har så svært ved at styre området rent økonomisk.

Og det er ikke fordi, kommunerne har undladt at prøve at spare. Der har jo i flere år været fokus på de stigende udgifter til botilbud, og det viser sig, at kommunerne de senere år faktisk *har* søgt at spare på dette område. Når udgifterne stiger, er det derfor ikke, fordi kommunerne generelt er blevet mere rundhåndede.

Ifølge lederne har ca. en tredjedel af beboerne på landets bosteder de senere år været ramt af besparelser, som medfører mindre individuel støtte. Kun få steder oplever man bedre økonomiske rammer. For de kommunale botilbud er der 41 pct. af beboerne, der bor i botilbud, hvor der har været besparelser de senere år, der betyder mindre hjælp til beboerne. For andre botilbud er andelen 20 pct.

41 pct. af beboerne bor i et botilbud, hvor lederne forventer yderligere besparelser i 2024.

Også her er der en klar forskel i forhold til ejerforhold. For de kommunale botilbud er det 60 pct., der bor i botilbud, hvor der forventes besparelser i år. For andre botilbud (regionale, selvejende, fondsejede, private) er andelen 20 pct.

Det mærkes i hverdagen: Det kan anslås, at ca. hver fjerde beboer bor et sted, hvor der er skåret i muligheden for ledsagelse ud af huset. Ca. hver sjette bor et sted, hvor der er skåret i de sociale aktiviteter.

Endelig har analysen undersøgt, hvor mange beboere står uden støtte fra pårørende. Man kan her ud fra ledernes svar anslå, at:

- Ca. 20 pct. af beboerne sjældent har kontakt med pårørende.
- Yderligere ca. 12 pct. er helt uden kontakt med pårørende.

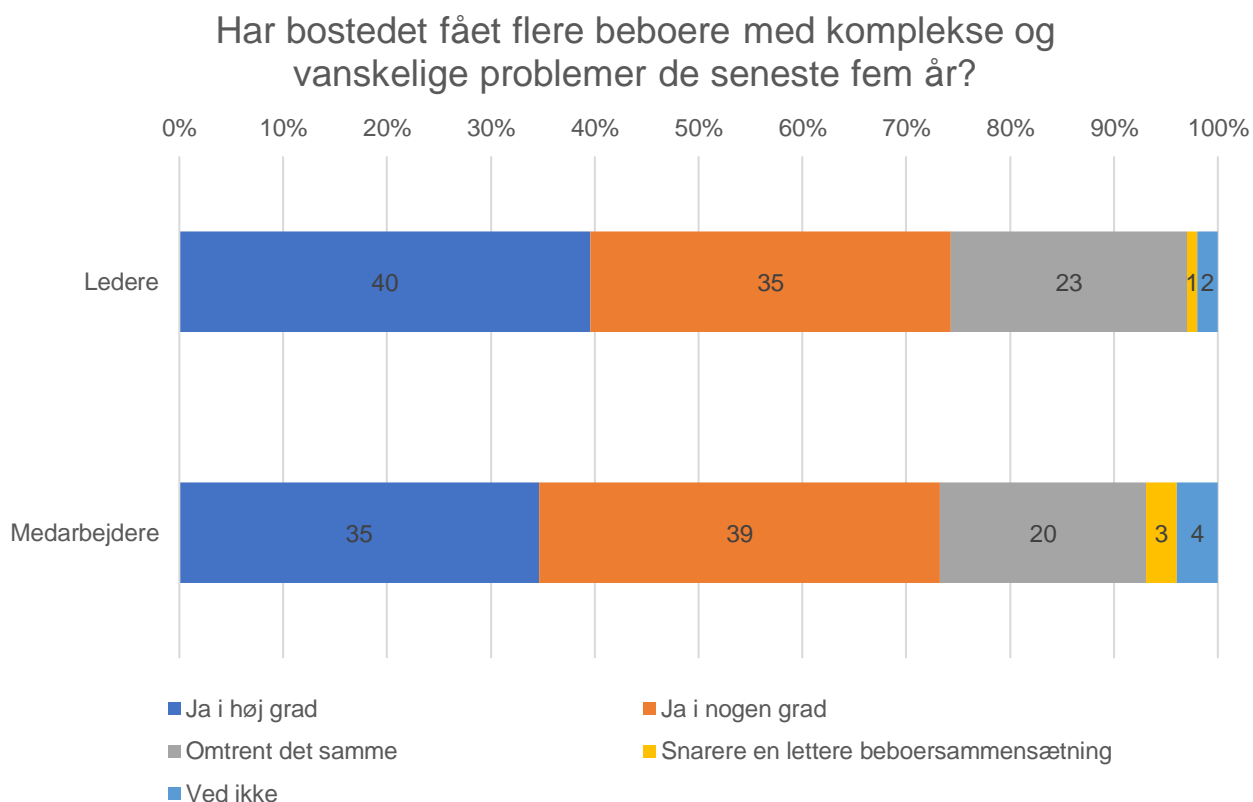

2. Udviklingen i beboersammensætning

Såvel lederne som medarbejderne er blevet bedt om at vurdere, om bostedet har fået flere beboere med komplekse og vanskelige problemer de sidste fem år.

Svarene fremgår af Figur 1.

Figur 1

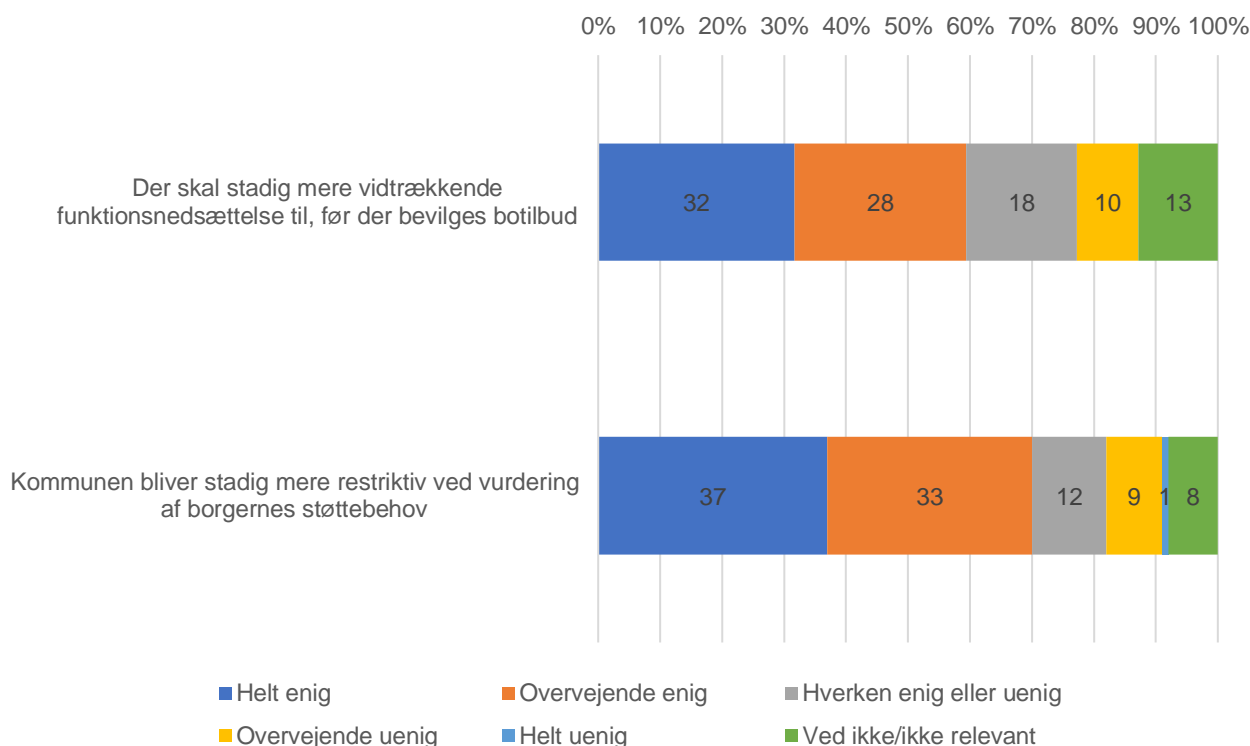
Kilde: Spørgeskemaer til ledere og medarbejdere. Der er vægtet med pladstal

Det ses, at der f.eks. er 75 pct. af lederne, der mener, at udviklingen går i retning af flere beboere med komplekse og vanskelige problemer. Blandt medarbejderne er andelen 74 pct. Kun 1 pct. af lederne mener, det går den anden vej. Udviklingen er således helt éntydig. Stigningen i antallet af såkaldte 'særligt dyre enkeltsager' peger i samme retning (Komponent december 2023).

En af forklaringerne på denne udvikling i beboersammensætning synes at være den praksis, kommunerne har for anvisning af plads. Som det fremgår af figur 2, vurderer et flertal af lederne, at kommunerne er blevet stadig mere restriktive. En anden mulig eller supplerende forklaring kan være, at der generelt er tale om stigende mistrivsel blandt beboere i botilbud. En undersøgelse fra 2022 indikerer, at utryghed, tab af kompetencer, konfliktniveau mv. har været stigende blandt botilbudsbeboere i løbet af de seneste 5 år.

Figur 2

Mere restriktive kommuner?

Kilde: Spørgeskema til lederne. N=270. Der er vægtet med pladstal.¹

Det ses, at 60 pct. af beboerne bor i et botilbud, hvor lederen mener, at der skal stadig mere vidtrækkende funktionsnedsættelse til, før der bevilges botilbud. Og når støttebehovet skal vurderes, mener 70 pct., at kommunerne er blevet mere restriktive.

3. Regulering af økonomien

Men kan den ændrede beboersammensætning være en del af forklaringen på de øgede udgifter? Det afhænger naturligvis af, om bostederne kompenseres i forhold til beboernes støttebehov.

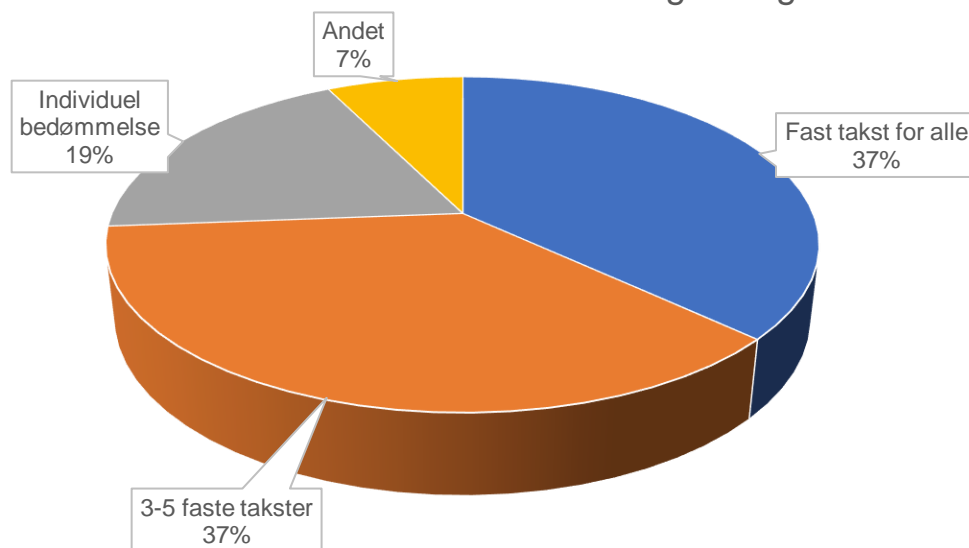
For at belyse dette forhold nærmere har Bureau 2000 udsendt supplerende spørgsmål om det ændrede støttebehov og om evt. kompensation til lederne af de bosteder, hvor beboerne har fået flere vanskelige og komplekse problemer de senere år. 68 pct. af disse ledere har besvaret de supplerende spørgsmål.

Det er meget forskelligt, hvordan bostedernes økonomi/timetal reguleres i forhold til ændringer i beboersammensætningen. Figur 3 viser fordelingen.

¹ Pladstallet er det antal pladser, botilbuddet har ifølge Tilbudsportalen. Tallet kan både kobles på svar fra ledere og svar fra medarbejderne.

Figur 3

Hvordan sker den overordnede regulering?

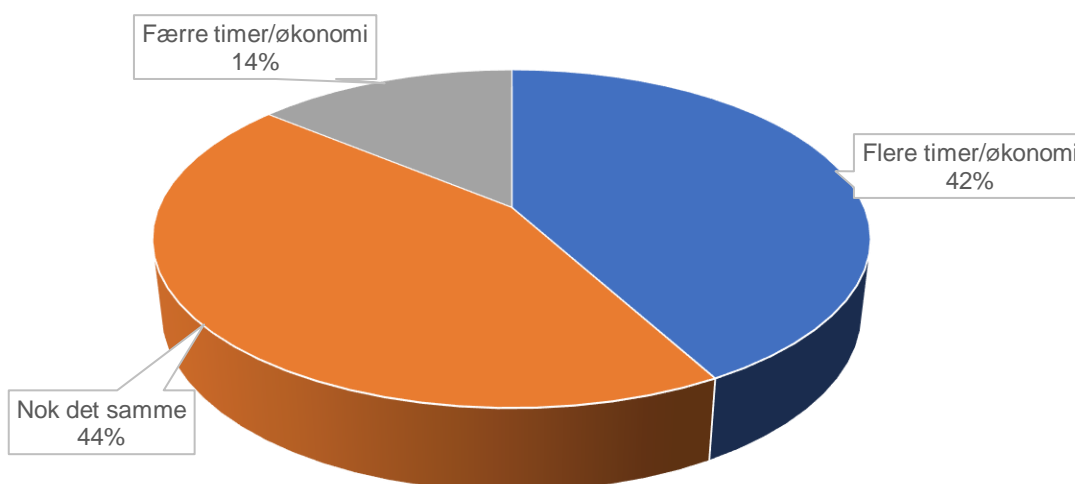
Kilde: Supplerende spørgsmål til ledere. N=115. Der er vægtet med pladstal.

Der er ikke nogen klar sammenhæng mellem ejerforhold og metode for regulering.

Figur 4 viser, hvor stor en andel, der har fået ændret økonomi/timetotal som følge af ændret beboersammensætning.

Figur 4

Er økonomien ændret?

Kilde: Supplerende spørgsmål til ledere. N=115. Der er vægtet med pladstal.

Det ses, at 42 pct. af de bosteder, der har fået flere beboere med komplekse/vanskelige problemer, har fået kompensation i form af flere penge eller flere medarbejdertimer. Eftersom ca. $\frac{3}{4}$ af bostederne rapporterer om en ændret og mere vanskelig beboersammensætning, svarer det rundt regnet til, at bosteder med knap

en tredjedel af beboerne har fået bedre bemanning som følge af beboersammensætningen. Det skal bemærkes, at undersøgelsen ikke kan vise, om kompensationen fuldt ud har svaret til de ekstra opgaver.

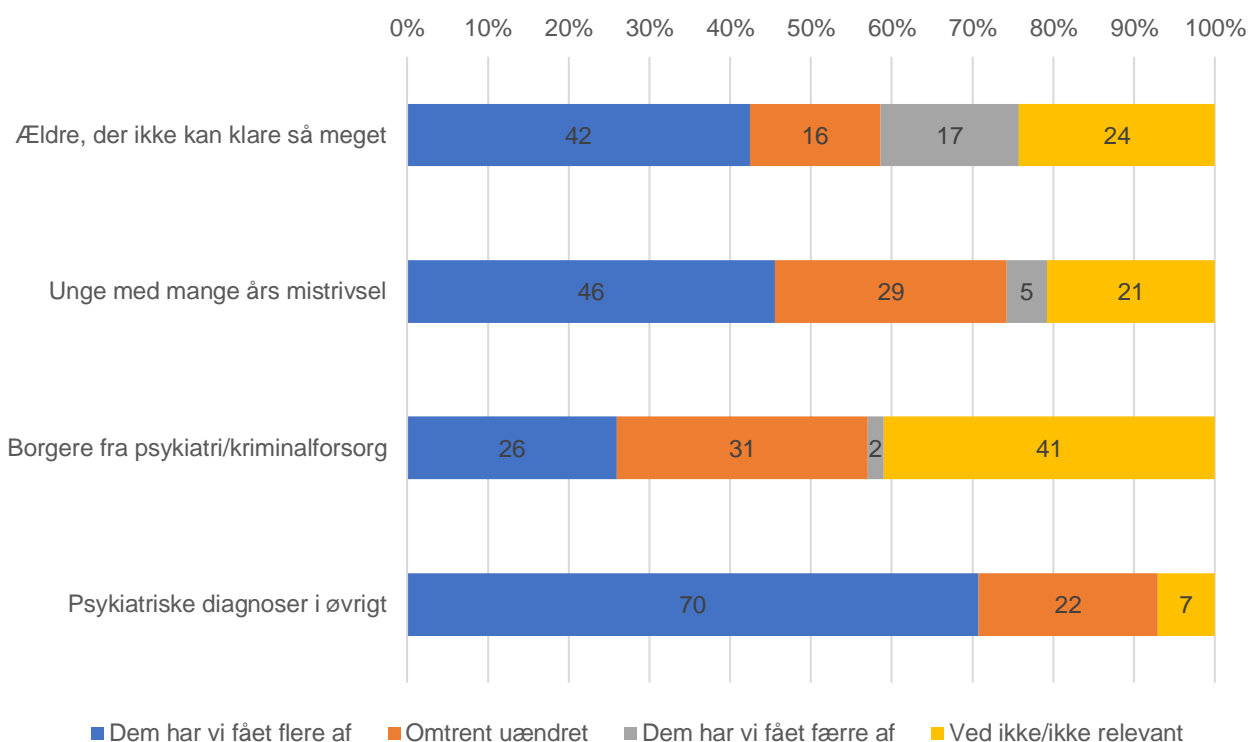
Omvendt er der 14 pct. af de adspurgte bosteder, der har fået færre timer/mindre økonomi. Set i forhold til alle bosteder, svarer det til bosteder med godt 10 pct. af beboerne.

Der er således væsentligt flere bosteder, der har fået ekstra midler/bemanning som følge af den ændrede beboersammensætning, end der er bosteder, der rapporterer om det modsatte.

Den ændrede beboersammensætning er nærmere belyst gennem spørgsmål til lederne. Figur 5 viser, hvad lederne har svaret.

Figur 5

Hvordan er beboersammensætningen ændret?

Kilde: Supplerende spørgsmål til ledere. N=115. Der er vægtet med pladstal.

Det ses, at der er flere grupper, der trækker udviklingen i retning af mere krævende beboere, især:

- Beboere, der bliver ældre og ikke længere kan klare så meget
- Unge med mange års mistrivsel
- Psykisk syge i øvrigt

Et stort antal ledere har nærmere beskrevet, hvilke ændringer i beboersammensætningen de ser og hvilke konsekvenser, det har for arbejdet. Det er nærmere belyst i afsnit 5.

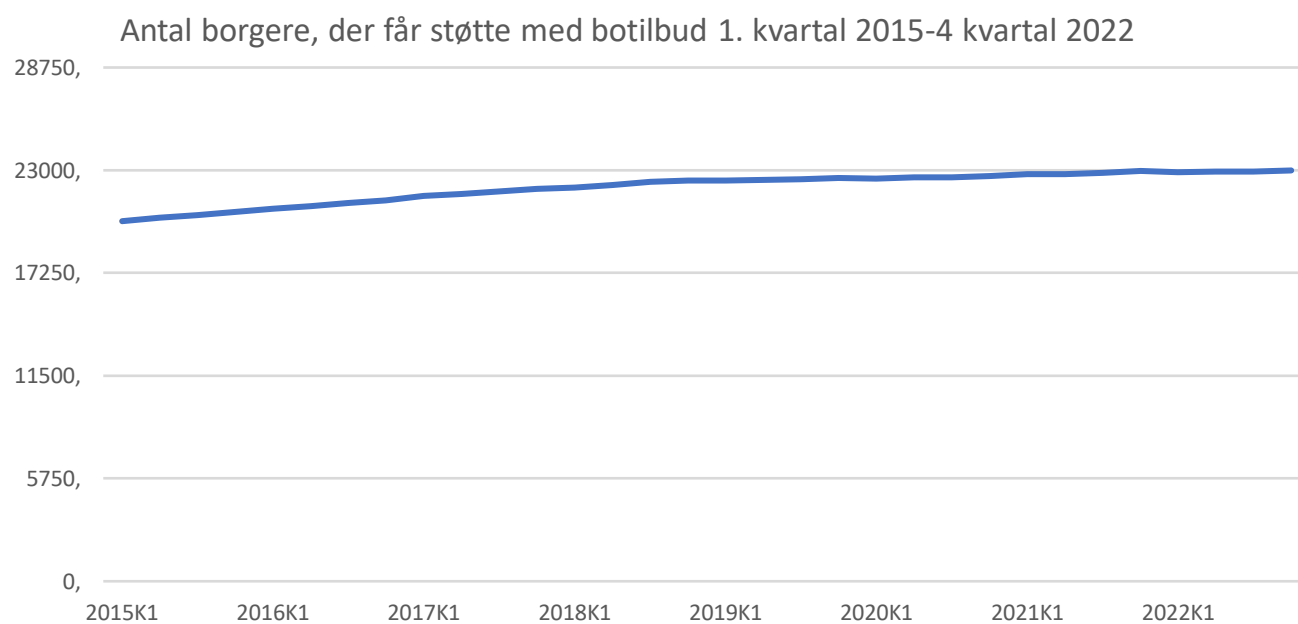
4. Diskussion

Udviklingen i beboersammensætningen er meget markant, og det er naturligt at overveje, hvilke forklaringer, der kan være. Nærværende undersøgelse kan ikke give en endelig forklaring, men ser man på ledernes beskrivelser, går det igen, at mange borgere med udfordringer ikke har modtaget tilstrækkelig støtte tidligere, f.eks. fordi man har villet spare på støtte i forbindelse med ophold i eget hjem eller på specialiserede skoletilbud. Hertil kommer, at mange oplever, at borgere visiteres for sent, så deres udfordringer er blevet mere komplekse og støttekrævende, inden de kommer i botilbud, eller at de i første omgang er blevet visiteret til et botilbud, der ikke kan matche deres støttebehov.

En anden mulig forklaring kan være, at der kan være sket et fald i antallet af borgere, der er i botilbud.

Figur 6 viser udviklingen i antallet af borgere, der har modtaget botilbud de enkelte kvartaler siden begyndelsen af 2015. Det ses, at der er en langsom stigning frem til 2022, som er det sidste år, der p.t. er tal for. Det skal dog understreges, at opgørelsen viser antallet af borgere, der har været i botilbud i løbet af et kvartal, og dermed ikke hvor mange, der er på én gang. Desuden er der ikke tal fra 2023. Men alt i alt giver figuren ikke indtryk af et fald.

Figur 6

Kilde: Statistikbanken

Tabel 1 viser udviklingen i *pladstal* frem til 30 september 2023.

Tabel 1. Udviklingen i antallet af pladser i botilbud 2017-2023 fordelt på ejerforhold

	Fonde, selvejende, mv.	Kommunale	Private	Regionale	I alt
31. dec. 2017	4505	17.598	1437	1822	25.362
31. dec. 2018	4653	17.945	1590	1821	26.020
31. dec. 2019	4877	17.950	1841	1800	26.468
31. dec. 2020	4883	17.950	1935	1776	26.544
31. dec. 2021	4978	18.881	2142	1738	27.739
31. dec. 2022	4994	18.567	2365	1791	27.717
31. mar. 2023	5044	18.865	2386	1820	28.115
30. juni 2023	5042	18.606	2430	1786	27.864
30. sep. 2023	5068	18.633	2477	1835	28.013

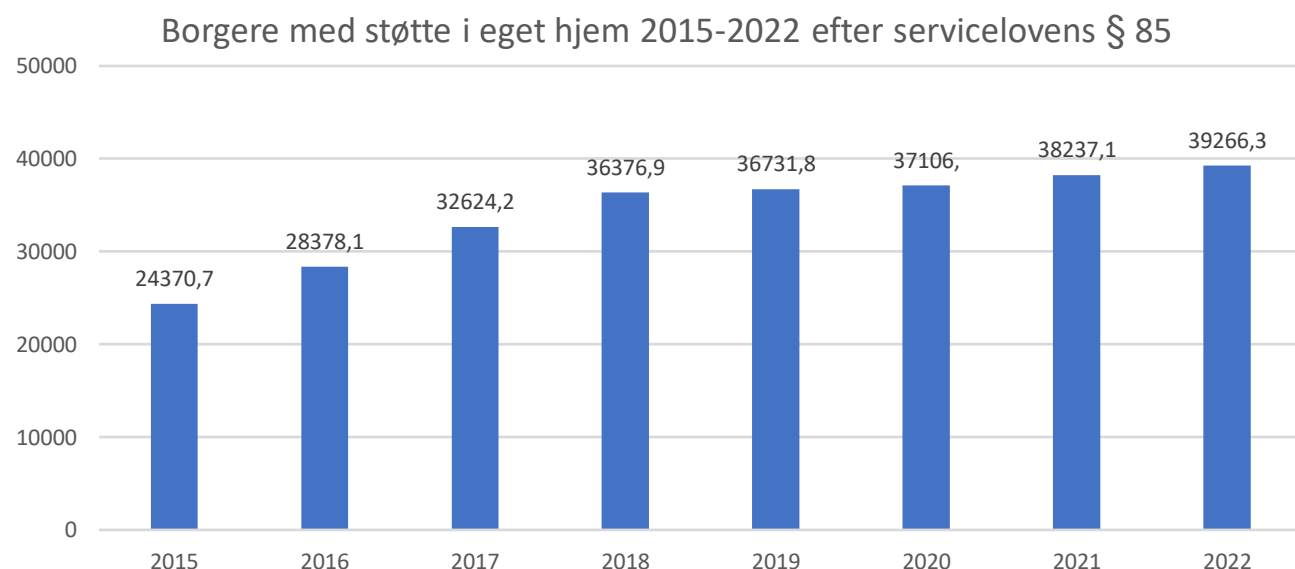
Kilde: Tilbudsportalen.

Det ses, at pladstallet har været stigende frem til 2023, hvor det har stabiliseret sig. Det er dog ikke sikkert, at alle pladser benyttes. Mange steder er der ledige pladser, og der er ifølge Tilbudsportalen en svag stigning i antallet af botilbud med ledige pladser det seneste år.

Men alt i alt er der ikke meget, der tyder på, at der er sket en udvikling i større omfang i retning af færre beboere i botilbud.

Det skal dog bemærkes, at Ekspertudvalget for Socialområdet på grundlag af registeranalyser, har fundet at der er færre nye tilflyttere til botilbud de senere år, som dog kun dækker perioden frem til 2020. Man kan derfor forestille sig, at det uændrede antal beboere kan hænge sammen med, at der kom færre nye beboere, men at de, der var der, forblev der længere tid bl.a. på grund af lavere dødelighed.

Ekspertudvalget har også opgjort, at flere borgere får støtte i eget hjem, jf. figur 7

Figur 7

Kilde: Statistikbanken

Dette stemmer rimelig godt med ledernes vurdering, at kommunerne i stigende omfang søger at anvende mindre omkostningskrævende foranstaltninger, herunder støtte i eget hjem, før de bevilger plads i et botilbud.

Efter Bureau 2000's vurdering kan dette dog ikke *alene* forklare den udvikling i beboersammensætningen, som bostederne oplever. Svarene, både fra ledere og medarbejdere, er uhyre markante.

Andre forhold understøtter denne vurdering. Bl.a. er der sket en meget markant stigning i en række relevante psykiatriske diagnoser. Dette er nærmere gennemgået i Bureau 2000's rapport "Bosteder for voksne".

Socialministeren har kommenteret denne rapport i et svar til folketingets socialudvalg (almen del, spørgsmål 45). Hun skriver bl.a.:

"Bureau2000 nævner, at flere borgere har diagnoser, eksempelvis autisme. Men en stigning i udvalgte diagnoser er ikke nødvendigvis et udtryk for, at flere har den pågældende problematik. Flere med en diagnose kan også skyldes en forbedret udredning og diagnosticering.

De seneste landsdækkende tal fra ministeriet viser, at antallet af beboere på botilbud samlet set er steget med knap 1.000 personer fra 2018 til 2022. Der ses også en stigning fra 2021 til 2022, der er seneste år med data. Der er altså flere beboere på botilbud i 2018 end i 2022, og der er herunder sket en stigning fra 2021 til 2022.

Jeg mener, at botilbudsområdet står over for udfordringer. Men jeg mener ikke, at vi kan reducere dette til udelukkende at være et resultat af, at beboerne i dag har stadig mere komplekse problemstillinger end tidligere."

Det er rigtigt, at der er metodemæssige udfordringer, når man vil vurdere udviklingen i beboersammensætningen. Kommuner og bosteder anvender vidt forskellige metoder, når de skal vurdere borgernes støttebehov. Det er derfor vanskeligt at få ensartede data fra kommunerne om disse forhold. Det er grunden til, at ekspertudvalget i sine hidtidige analyser har anvendt registerdata for diagnosticering. Men som ministerens svar viser, sætter socialministeriet spørgsmålstejn ved, om denne metode giver retvisende svar. Hvis man overhovedet vil vurdere udviklingen, synes der derfor ikke at være andre muligheder end den, Bureau 2000 har anvendt, nemlig at spørge lederne.

Og når botilbuddene – som påvist i denne undersøgelse - oplever en markant ændring i beboernes *faktiske* funktionsniveau, så kan dette ikke forklares med ændret diagnosticering.

I stedet peger det som nævnt i retning af, at den tidlige indsats mange steder er utilstrækkelig, og at borgerne visiteres for sent. Desuden kan det hænge sammen med, at det generelle niveau for bl.a. psykisk mistrivsel er stigende i vores samfund.²

---

² Eksempelvis viser den seneste rapport fra Statens Institut for Folkesundhed (Danskernes Sundhed 2023), at mens 10 pct. af danskerne havde en lav score, når det gælder mental sundhed, var andelen 13,2 pct. i 2017 og 18,3 pct. i 2023.

5. Ledernes kommentarer. Hvordan er beboersammensætningen ændret?

En række ledere har nærmere beskrevet, hvilke ændringer, de oplever i beboersammensætningen:

Stigning i antal med autisme

"En start på livet med autisme/ADD/ADHD ses ofte i dag i kraft af skolevægning specielt i teenageårene. De sover om dagen og er vågne om natten. De har modstand mod den klassiske autismpædagogiske tilgang med struktur og faste rutiner, fordi de ikke, fra de var helt små, blev diagnosticeret og har været i specialpædagogiske miljøer.

Det betyder, at de i dag visiteres til botilbud med mere støtte end de måske behøvede, hvis de tidligt havde været i det rette tilbud. Nu har de store udfordringer med angst og overbelastninger, som gør at mange har svært ved at fungere uden for deres bolig.

Kravene på arbejdsmarkedet, forventningen til arbejdsindsats og hele området med erhvervsevneafklaring er en stor belastning for mange i målgruppen. ... Det vi bruger aller mest tid på er at stressreducere deres hverdag. Autismen er et livslangt handicap."

"Jeg har arbejdet inden for området i 17 år, og både på mit tidligere og nuværende arbejde er kompleksiteten hos beboerne steget. Det er især beboere med psykiske diagnoser, som fylder væsentligt mere end tidligere. Det har været tydeligt gennem årene, at behandlingspsykiatrien er presset, og at borgere bliver udskrevet, inden de er færdigbehandlede."

"Hvis man skal se på udviklingen på det specialiserede område - ikke mindst indenfor autisme/ADD/ADHD, så skal man se på konsekvenserne af den manglende tidlige indsats, på inklusionen, de mange børn og unge, der ikke er i rette tilbud, har skolevægning osv."

Mere komplekse problemer

"Kommunerne bliver nødt til at forstå, at en stor del aldrig vil kunne klare sig i egen lejlighed med ganske lidt støtte og dette uanset kognitive evner. De vil blive socialt isoleret. De har brug for bomiljøer med fagligt uddannet personale til at skabe de rammer og sociale miljøer, som de aldrig ellers vil kunne opnå ved at bo i egne lejligheder."

"... Jeg oplever: -Få medarbejderressourcer

-Komplekse borgersager. F.eks. dobbeltdiagnoser som er vanskelige at hjælpe ud fra kommunernes organisatoriske ramme

- Udfordringer med kriminalitet og udefrakommende gæster"

"...Jeg mangler en objektiv analyse af opvækstvilkårenes betydning for beboernes udvikling. Inklusionstanken er god for rigtig mange borgere, men der er en gruppe af socialt svage borgere, som tager skade af at tvinges til fællesskab. Vi oplever, at denne gruppe beboere bliver vanskeligere gennem deres ophold i børneinstitutionerne (både de offentlige og især de private), plejefamilierne eller hjemmeboende gennem deres opvækst.

Beboerne får de samme tiltag/tilbud som øvrige beboere, som fint magter fællesskaber, men når beboerne prøver at sige fra med skub, slag og skrig, bliver der ikke taget hensyn til (måske ikke forstået deres sprog), at de ikke magter det...

Overgangen fra børneinstitutionerne til voksen-bostederne er en brat overgang. Den frihed, der følger med at være myndig, kan for den svage gruppe være yderst svær at håndtere. De muligheder, der er for at passe på borgeren, er ikke til stede i voksenlovgivningen, og derfor kan borgerne komme i nogle meget farlige og belastede situationer, da de ikke selv har indsigt i deres formåen."

"Vores målgruppe er i forvejen borgere med psykiatriske diagnoser. Komplexiteten er steget, samtidig med at vi modtager flere meget unge. Andre borgere, som har boet her mange år, er blevet ældre og har fået behov for mere hjælp, samtidig med at de har vanskeligt ved at modtage hjælpen."

"Der bliver henvist flere mennesker nu med større og mere komplekse udfordringer - samtidig med at f.eks. hospitaler og psykiatrien er langt mere pressede. Det gør, at samarbejdet med relevante instanser er blevet besværliggjort."

Misbrug

"Flere med misbrugsproblematikker. Målgruppen er kompleks erhvervet hjerneskade. Sammen med psykiatri og misbrug fører det til dobbelt-og trippeldiagnoser"

"De borgere, som indskrives nu, er dobbeltdiagnose-borgere (psykiske lidelser og misbrug), hvor det tidligere ikke var så dominerende med misbruget"

Visiteres for sent

"Vi har en beboer, der i dag er 19 år. Han har ikke gået i skole siden 2. kl. En ung kvinde har ved et forkert efterskoleophold ikke været i tilbud i 9 år, men ligget med depression hjemme hos mor. "

"Det er tydeligt, at anbringelser finder sted meget senere, og derfor er beboerne (for vores vedkommende børn/unge) været igennem mange skift og prøvelser og har derved opnået mere mistro end før. Det er sværere beboere, som er mere udfordret, der anbringes end før hen."

"Målgruppen er den samme, men vi oplever desværre en tendens til, at borgerne visiteres for sent i deres forløb til det højt specialiserende botilbud. Det burde ikke være nødvendigt, at der anvendes sikkerhedsvagter på nogle borgere i kommuneregion. Det er i mine øjne en falliterklæring og et kæmpe råb om mere tid til faglige indsatser. Borgerne kommer til os på Bostedet xxx med et flosset nervesystem - som først skal beroliges. Det tager både måneder og år at genopbygge tillid og tro igen. Men selv borgere med svære demenssygdomme kan efterfølgende give udtryk for "i er ikke bange for mig", "I kan jo lide mig". Det er ikke raketvidenskab at "se bagom diagnosen", men det kræver uddannelse af medarbejdere, tid og økonomi."

"Vores målgruppe er autismegruppen, og når vores beboere ikke har været udredt tidligt eller været i autismespecifikke tilbud gennem deres opvækst, betyder det ofte, at de har stor modstand mod at tage imod hjælp og har ringe selvforståelse. Det betyder, at vi har langt

større arbejde med at afdække og finde metoder til at skabe trivsel og i det hele taget komme ind til dem og motivere dem til aktiviteter. De har ofte levet meget isoleret hjemmefra og ændret deres døgnrytme. Det er meget svært at ændre på og få dem motiveret til dagtilbud/beskyttet beskæftigelse eller i det hele taget andet end at være på deres værelse/bolig.”

”Med den øgede tendens til at flere og flere tilbydes egen bolig med massiv støtte ændres beboersammensætningen på bosteder. Den tendens ses tydeligt i den nylige udgivelse fra VIVE omkring udgifterne til det specialiserede område, og vi mærker det helt konkret. Og problemet kommer så massivt, når midlerne til at gøre opgaven tilfredsstillende ikke følger med. Myndighederne oplever også, at udgifterne til hjælpemidler, bleer, sygeplejeartikler osv. er stigende og forsøger at presse disse udgifter over til at være en udgift for bostederne. Alle kommuner har ansat myndigheds personer, der jagter taksterne og indsatserne - med henblik på at reducere og undgå at betale for den del, der faktisk giver botilbud en eksistensberettigelse - det fælles. Det sker gennem individuelle og konkrete vurderinger (som også SEL foreskriver) men der er stadig dele af en takst, der gives til det fælles, og her opfører nogle kommuner sig, som om det er en butik med hylder, hvor de kan plukke....”

6. Lederne kommentarer. Konsekvenserne for det daglige arbejde

Halvdelen af lederne nævner, at beboerne har meget forskellige behov og et meget komplekst funktionsniveau. Det påvirker hverdagen både for beboere og personale. Det kræver mere individuel planlægning i forhold til den enkelte beboer. Den pædagogiske tilgang bliver individuel frem for fokus på gennemgående træk og fællesskab. En leder skriver, at det betyder dobbeltbemanding for at tilgodese både det individuelle behov og miljøet.

For den enkelte beboer kan det betyde, at beboerne synes negativt påvirkede og/eller generede af hinandens adfærd og udtryk.

”Der er behov for en ekstrem individuel indsats med fokus på, hvilke sanseindtryk borgeren kan indtage fra minut til minut. Det stiller høje krav til medarbejdernes fagligheder og den interne organisering.”

”De borgere, som er blevet ældre mens de er her, får behov for mere hjælp til basale ting hver dag (plejeopgaver stiger). De borgere, som indskrives nu med dobbeltdiagnose, er svingende, afhængigt af hvad de har indtaget. De kan blive truende verbalt og fysisk og skabe forstyrrelser og utryghed blandt både medarbejdere og øvrige borgere. Den gruppe af borgere er ofte på kant med hinanden. Stjæler, og køber og sælger rusmidler og andet af hinanden. De er ofte i konflikt og har økonomiske problemer mm”

”Enkelte har brug for mere 1:1 tid for at afskærme beboerne fra stimuli og andre beboeres lyde og adfærd. Andre har med alderen et større behov til hjælp til aldersbetinget udfordring”

”Det kræver meget længere tid hos den enkelte for at motivere til deltagelse i vores tilbud fremfor bare at sidde på værelset og bruge computeren. Der er ikke det samme sociale sammenhold blandt vores beboere”

”Den ændrede beboersammensætning begrænser tilbuddets muligheder for fleksible løsninger, da beboerne har et mere omfattende støttebehov og er mere afhængige af den konkrete beboersammensætning i de enkelte huse.”

”Der er ikke den samme mulighed for at lave socialfaglige indsatser i forhold til meningsfulde aktiviteter og andet. Rigtig mange af personaletimerne går med ADL opgaverne”

”Væsentlig flere somatiske opgaver hvoraf personalet er fastlåst i plejesituationer, sårpleje, komplekse medicinprofiler mv.”

Viden og uddannelse

Den ændrede beboersammensætning stiller krav til faglighed og viden. En række ledere har kommenteret dette.

”Mange har et lavere funktionsniveau, ringere selvforståelse og erfaringsgrundlag - ofte på trods af højere intellekt. Det betyder, at de har større modstand og er mere kravafvisende specielt i forhold til ADL (Almindelige Daglig Levevis) opgaver, som er det, kommunerne har stort fokus på, så de inden for en kort årrække kan komme i mindre støttet tilbud. Hverdagens opgaver handler derfor meget om motivation, som kan være meget udfordrende i forhold til i vores målgruppe. De traditionelle autismpædagogiske metoder skal nytænkes for hver beboer i langt højere grad end tidligere.”

Tryghed og arbejdsmiljø

Fleere ledere omtaler, at den ændrede beboersammensætning betyder utryghed.

”Øget pres på medarbejderne og i beboernes hverdage. Øget utryghed blandt beboere og medarbejdere”

”Aldrig har arbejdsmiljøet været presset hårdere pga. nedskæringer i økonomi og mere komplekse borgere. Socialpsykiatrien bliver år efter år beskåret. Fx er min kommune sparet på 12. år...”

Ensomhed og håb

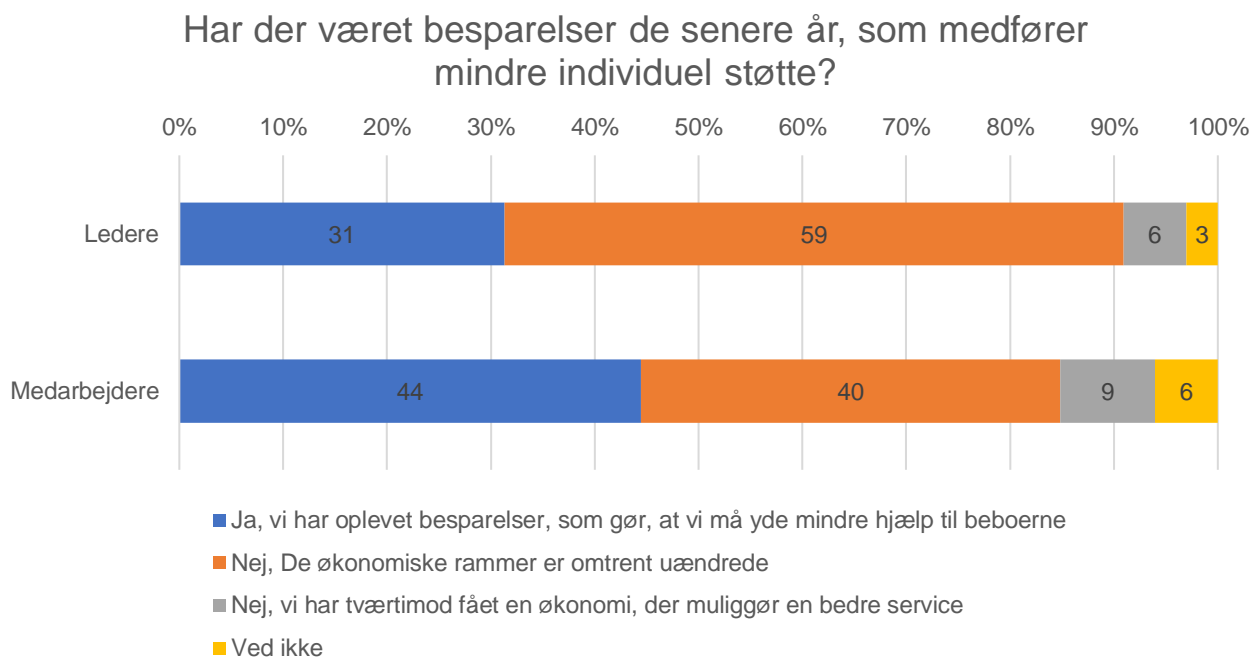
”Vi oplever, at det er blevet sværere at bringe håb tilbage i borgerne, der opleves mere apatiske/nedtrykte i forhold til deres livssituation. Med endnu dårlige forestillingsevne end tidligere.”

”Da der er behov for at bruge mere tid på overvågning og guidning af mobile beboere, bliver der mindre tid til borgere med fysiske handicaps og svære kommunikationsudfordringer (afasi m.m.)”

7. Har bostederne oplevet besparelser

Såvel ledere som medarbejdere er blevet spurgt, om bostedet de senere år har måttet skære ned på den individuelle støtte på grund af besparelser. Svarene fremgår af figur 8.

Figur 8

Kilde: Spørgeskemaer til ledere og medarbejdere. Der er vægtet med pladstal

Det ses, at man på bosteder med ca. en tredjedel af beboerne ifølge lederne har haft besparelser, som medfører mindre individuel støtte. Kun få steder oplever man bedre økonomiske rammer. De fleste vurderer dog rammerne som omtrent uændrede. Blandt medarbejdere er der en lidt større andel, der oplever en negativ udvikling. Det bemærkes, at en eventuel besparelse både kan være sket i form af, at botilbuddet som helhed har fået færre midler, og i form af besparelser i bevillinger til den individuelle støtte til beboerne.

De ledere og medarbejdere, der har svaret, at der er skåret i den personlige støtte, er blevet bedt om nærmere at angive, hvor der er skåret.

- 80 pct. af disse ledere angiver, at man ikke kan ledsage beboere ud af huset lige så meget som før.
- 54 pct. af lederne angiver, at man har måttet indskrænke sociale aktiviteter.
- 17 pct. af lederne oplyser, at man har indskrænket bemanningen om natten.
- 23 pct. oplyser, at man ikke kan stimulere beboere med multiple funktionsnedsættelser så meget som før.
- 17 pct. oplyser, at der er skåret ned på undervisning/træning.

Medarbejdernes svar er omtrent på niveau med lederne.

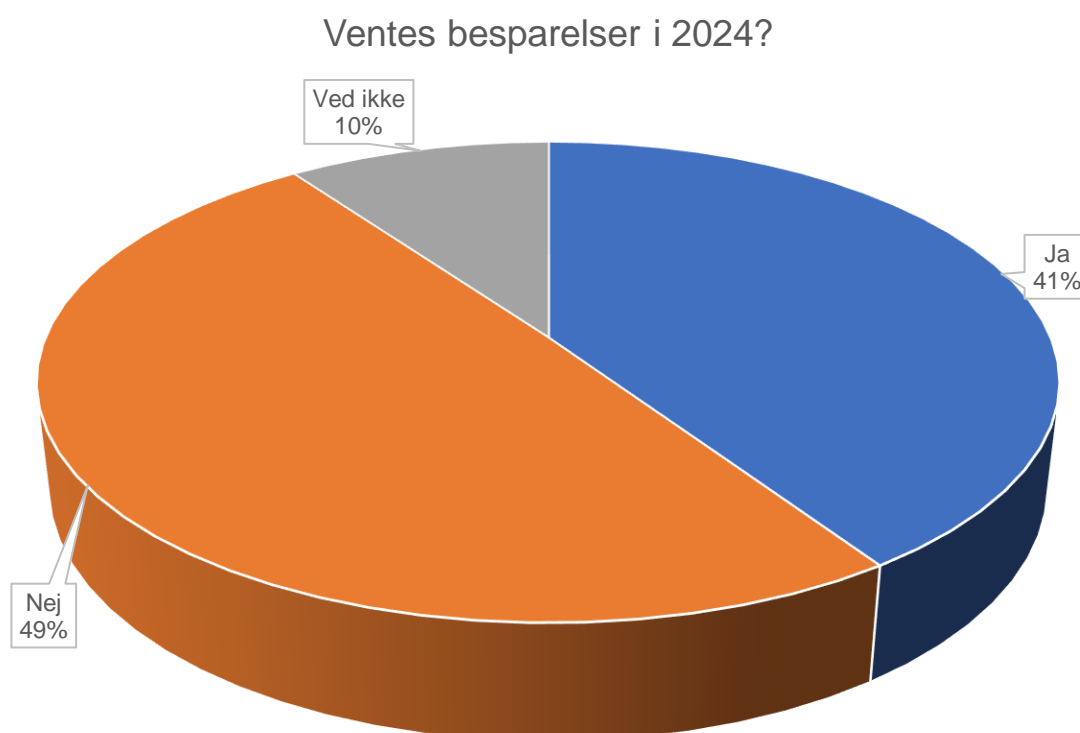
Det skal understreges, at disse svarprocenter kun bygger på den tredjedel af lederne, der faktisk har oplevet besparelser. Ser vi på botilbuddene under ét kan det derfor anslås, at ca. hver fjerde beboer bor et sted,

hvor der er skåret i muligheden for ledsagelse ud af huset³. Ca. hver sjette bor et sted, hvor der er skåret i de sociale aktiviteter.

For de kommunale botilbud er der 41 pct., der bor i botilbud, hvor der har været besparelser de senere år, der betyder mindre hjælp til beboerne. For andre botilbud er andelen 20 pct. En nærliggende forklaring er, at kommunerne har en direkte adgang til at regulere budgetterne på deres egne institutioner, mens de i højre grad skal igennem en forhandling og redegøre for, hvilke opgaver, der ikke længere skal løses, hvis der er andre ejere.

41 pct. af beboerne bor i et botilbud, hvor lederne forventer besparelser i 2024, jf. figur 9.

Figur 9

Kilde: Spørgeskema til lederne. N=249. Der er vægtet med pladstal

Også her er der en klar forskel i forhold til ejerforhold. For de kommunale botilbud er der 60 pct., der bor i botilbud, hvor der ventes besparelser i år. For andre botilbud er andelen 20 pct.

Mange ledere og medarbejdere har kommenteret spørgsmålet om besparelser.

Medarbejdere om besparelser

”Vi har ikke konkret oplevet besparelser. Vi har derimod oplevet en borgergruppe, der er blevet tiltagende udfordret af bl.a. aldersproblematikker og et væsentligt øget plejebehov. Dette har ikke medført øget tilførsel af ressourcer og opleves dermed i praksis

³ Det betyder dog ikke, at hver fjerde beboer faktisk har fået indskrænket muligheden for ledsagelse, for et botilbud kan have beboere for hvem ledsagelse ikke er relevant, ligesom beboerne kan komme fra forskellige handlekommuner, der ikke har sparet på samme måde.

som besparelser, da vi har væsentligt mindre tid til pædagogiske opgaver og generelt nærvær."

"De besparelser vi har været udsat for, har primært påvirket personalet, da vi løber hurtigere for at nå det samme"

"Mange af vores beboere har ikke ledsagere, så de har os. De ønsker at tage ud med os og hygge ofte, men vi har fået store besparelser og kan økonomisk set kun tage ud med dem hver især 2-3 gange årligt"

"Kommunens besparelser gør, at de unge bare sidder for sig selv. Så ensomheden banker på."

"Beboerferie med støtte er blevet fjernet som følge af besparelser."

"Jeg synes generelt med de mange års erfaring jeg har ift til bosteder, at den største forhindring i relationsdannelsen mellem personale og borger netop er, at der ikke er penge til en kombi af "handle/ud afhuset" og så hyggedelen - et måltid eller bare kaffe/kage. Kommunen har ikke penge, og borgeren må ikke betale. Det samme gør sig til dels gældende ift ferieture. Surt for borgeren."

"Den nye hjemløse reform er en udfordring. Beboerne oplever at bliver "jaget" ud i bolig, uden de er klar til dette. De oplever generelt et større pres fra kommunerne. Det gør vi medarbejdere også. Målgruppen har så omfattende udfordringer, at der skal ro og tid til."

"Vi oplever en del personalebesparelser, men oplever ikke, at vi lader det påvirke vores arbejde med beboerne. Dog kan det mærkes på vores personalegruppe, som føler presset og løber det hurtigere for ikke at lade beboerne mærke det stress, det kan medføre"

"Ofte planlagte alenevagter"

"Besparelse på bemanning ved sygdom m.m."

"Besparelserne mærker vi mest i form af en presset økonomi i organisationen. Vi har ikke længere en kontaktpersonsdag."

"Aktivitetsbudget er fjernet"

"Vores kommune vil ikke tilbyde aktiviteter til beboerne. Så vi oplever ensomhed/tristhed blandt beboerne."

"Især aktiviteter er sparet væk, for lidt personale"

Ledere om besparelser

" Vi har en klar oplevelse af, at kommunerne er pressede på økonomi, og vælger så billige løsninger til deres borgere som muligt, således at vi får borgere i vores nuværende tilbud som måske burde i et dyrere tilbud, og at de borgere som fuldstændig matcher vores tilbud enten får intet tilbud eller et tilbud, som tilbyder færre støttetimer end borgeren behøver.... Vi ser, at denne bekymrende udvikling begyndte for ca. 5 år siden og kun er blevet mere udtalt."

" Vi får flere og flere udfordringer og flere og flere opgaver at løse, men ingen eller dårligere økonomi"

"Det er værd at være opmærksom på, at et øget ressourceforbrug faktisk kan være tegn på at den rehabiliterende indsats har effekt og succes. Det kræver nu engang flere ressourcer, at borgeren gerne vil deltage i aktiviteter og fællesskab, men ikke kan uden ekstra støtte - end når borgeren ikke magter at deltage selv med støtte og derfor er uden for aktivitet og fællesskab."

"Vi er en selvejende institution, så vi oplever ikke direkte besparelser, men et stort pres på pris ved indskrivninger. Vi oplever mange øgede krav til dokumentation og evaluering, medicin håndtering, sundhedsfaglig dokumentation, måling af beboeres humørbarometer, meningsløse indberetninger, osv. Samtidig oplever vi pres fra medarbejdere om højere løn pga. inflation. Alt sammen øgede udgifter, men vi har de samme ressourcer til rådighed. Dermed har vi færre ressourcer - og dermed tid - til borgeren."

"Vi har en beboer, der har fået indopereret en stomi pga nekrotiseret tarm - hendes hjemkommune har ikke hjulpet med så meget som en krone. I stedet vil de kontraktforhandle og nedsætte hendes timer til det halve. De ved, at hendes funktionsniveau kun er nedadgående. Da de ikke vil give mere støtte til hende, ser vi os nødsaget til at opsigte hende, og så kan de indskrive hende et sted til den lave pris, der ikke dækker hendes behov, men kommunen får det som de vil have det - kan man kalde det velfærd?"

"Jeg har 15 års erfaring i kommunen. De sidste 5 år, har der været massive besparelser hvert år. Det virker, som om hele området er ved at krakelere. Et konkret eksempel er, at vi har 18 borgere, som ikke er blevet tilset af deres sagsbehandler i forhold til støttebehov siden 2014. Det vil sige, at hele tilbuddet kører underfinansieret, eftersom flere af borgerne har ændret støttebehov. Borgerne bliver snydt for den støtte og hjælp, de har krav på. Jeg oplever en tydelig forfordeling for de borger, som har ressourcestærke pårørende. De kommer foran, hvor de borger, der ingen har, bliver nedprioriteret, på trods af, at vi som udfører, prøver at kæmpe deres sag."

"Kompleksitet: - Beboernes selvstændighed og selvhjulpethed er blevet meget ringere. De beboere, vi overtager, kommer enten direkte hjemmefra eller fra andre botilbud. Og herfra kan vi se, at beboerne ikke er vant til at være i aktivitet eller i beskæftigelse, ligesom de heller ikke eller slet ikke er trænet i at gennemføre alm ADL⁴, herunder i varetagelsen af personlig hygiejne, at holde rent i boligen, så godt det er muligt - beroende på funktionsniveau begribeligvis mv.

Der er dog også ledere, som ikke oplever besparelser:

"Jeg er leder af et større regionalt bosted for mennesker med svære psykiske lidelser. Ikke alle botilbud mangler økonomi eller har et svært samarbejde med pårørende. Trist at spørgsmålene går i den retning..."

---

⁴ ADL= Almindelig dagligdags levevis

8. Er der pårørende?

Når bostederne og eventuelle besparelser er til debat, er det typisk de pårørende, der søger at sætte fokus på forholdene og sikre et godt liv for de beboere, de har forbindelse til.

Der er imidlertid en betydelig gruppe af beboere, der ikke har nogen pårørende eller andre uden for bostedet til at tale deres sag. Lederne er således blevet spurgt, om de har beboere, der ikke har regelmæssig kontakt med pårørende. 76 pct. af lederne svarer ja hertil.

Lederne er også blevet bedt om at vurdere, *hvor mange* beboere, det drejer sig om.

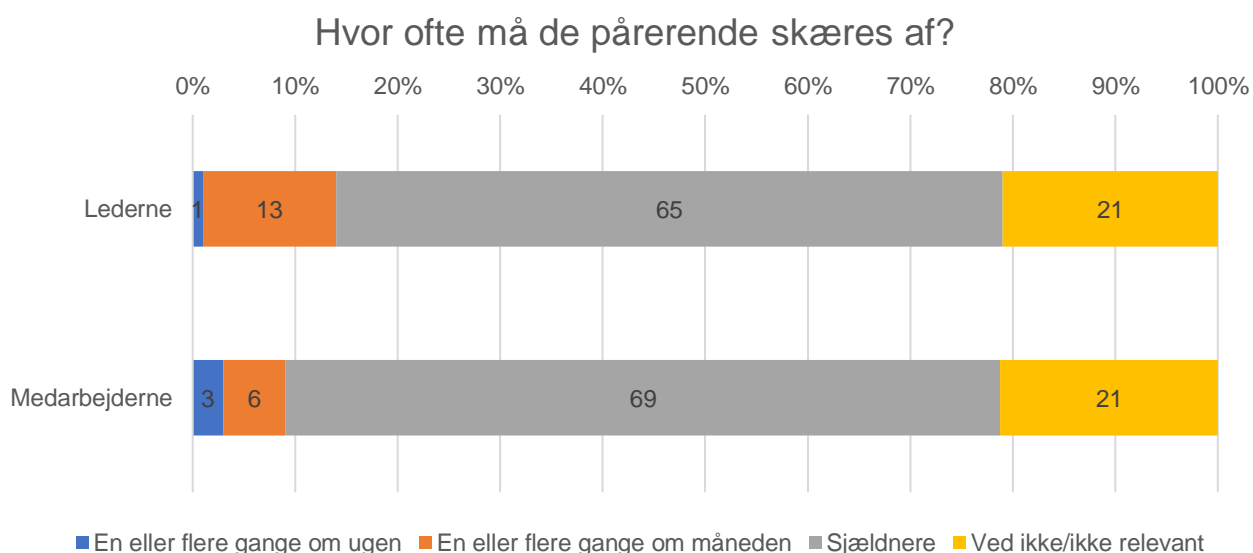
Ud fra ledernes svar kan det vurderes, at:

- Ca. 20 pct. af beboerne sjældent har kontakt med pårørende.
- Yderligere ca. 12 pct. er helt uden kontakt med pårørende.

Det er således samlet omkring en tredjedel af beboerne, der ikke kan regne med støtte i hverdagen fra pårørende. Da det ofte er mennesker, der har vanskeligt ved selv at tale deres sag, giver det selvsagt et særligt ansvar for det øvrige samfund. Således står denne gruppe beboere svagt i forbindelse med gennemførelse af besparelser, idet de har svært ved at klage over forringelsen af den støtte de modtager – uanset om det er i form af klage over kommunale afgørelser eller klage til botilbuddets ledelse over manglen hjælp.

Såvel ledere som medarbejdere vurderer, at de håndterer samarbejdet med de pårørende godt. Figur 10 viser således, hvad de to grupper svarer på spørgsmålet om, hvor ofte de må skære de pårørende af.

Figur 10.

Kilde: Spørgeskema til ledere og medarbejdere.

En række ledere har nærmere kommenteret samarbejdet med de pårørende:

”Der er flere pårørende, der har ønske om, at de pårørende skal med til mange fællesaktiviteter, både hjemme og ude, og hvis borgeren ikke trives i dette, så der det omgivelsernes skyld, aktivitetens tilrettelæggelse, pædagogernes tilgang mm., der er forkerte

- og ikke fordi borgeren ikke magter det, ikke har sociale kompetencer. Vi oplever borgere være meget udadreagerende, hver gang der sker et skift, f.eks. fra hjemmebesøg tilbage til bostedet. Det kan tage borgeren 3 - 4 dage at lande igen og få sit sanseapparat i ro igen. Hvis så de pårørende igen og igen tager borgeren på aktiviteter/skift/besøger, falder borgerens sanseapparat aldrig til ro, og deres udvikling er svær at arbejde med, da borgeren hele tiden er i stress. December med alle forventninger om en "normal" jul kan være en stor belastning for nogle borgere, som derved får stress og en uhensigtsmæssig adfærd."

"...Før dette var jeg centerchef på det kommunale voksenhandicapområde i mere end 4 år med ansvar for mere end 275 borgere på både botilbud og aktivitetstilbud. En kæmpe belastning for driften var ofte pårørendes helt urealistiske og aggressive tilgang til samarbejdet med tilbuddene og ofte uden respekt for borgernes retssikkerhed, hvilket tog tid og ressourcer fra borgerne. Der har skabt en ond spiral af ængstelige politikere og embedsmænd, der for hver klage, som ofte er formuleret for at provokere, finder det nødvendigt at ansætte en fuldmægtig til at skrive klagesvar. Den spiral skal stoppes, og både kommune og pårørende har ansvaret for at stoppe den."

"Inaktiviteten og uselvstændigheden er overvældende. - Beboerne er i stigende grad ofte stærkt afhængige af deres pårørende på en måde, hvor beboeren, forud for opholdet her, har deponeret dele af deres selvbestemmelsesret hos de pårørende, hvorefter de pårørende, for deres del, har meget vanskeligt ved at tilbagelevere denne selvbestemmelsesret til beboeren, hvilket kan betyde, at beboeren foretrækker at samarbejde med de pårørende om de forhold, de behøver støtte og hjælp til – og ikke botilbuddet.

Hertil kommer, at de pårørende søger stadig mere indflydelse og medbestemmelse ift. den pædagogik og de livsomstændigheder, der nøje, velovervejede og pædagogisk og/eller sundhedsfagligt motiveret tilrettelægges for beboeren af botilbuddet i overensstemmelse med de ønsker, behov, interesser og udviklingsmuligheder, botilbuddet vurderer er adækvate. Især disse forhold kan give anledning til, at der kan opstå uenigheder i samarbejdet imellem medarbejderne og de pårørende, der skal håndteres og balanceres med afsæt i en professionel og faglig rigtig tilgang.

- På mit bosted har jeg ansat en velrenommeret psykiater, der kan konstatere, at vores beboere nærmest ikke er diagnosticerede ved starten af anbringelsen, ligesom flere ikke modtager den korrekte medicin. På denne baggrund kan det konstateres, at de pårørende og 'systemerne' hidtil har ladet sig nøje med at forholde sig til beboerne ud fra en betragtning om, at de 'blot' er udviklingshæmmede i lettere grad, og så derfor har overset alle mulige behandlingskrævende sidediagnoser. - På samme måde gælder det ift. det sundhedsfaglige, hvor beboerne også er meget dårligt udredt."

9. Metode

Undersøgelsen er en spørgeskemaundersøgelse rettet mod alle landets botilbud for voksne. Botilbuddene er inviteret til at deltage på den måde, at der er sendt en mail til den leder/kontaktperson, som er angivet i Tilbudsportalen. Lederne er dels blevet bedt om selv at udfylde et spørgeskema, dels om at videresende et skema til en medarbejder, der har været ansat mindst et år i botilbuddet – gerne den medarbejder, hvis navn kommer først i alfabetet.

Spørgeskemaerne er udformet af Bureau 2000 – analyse og forskning med sparring fra Lev og borgere fra græsrodsbevægelsen #enmillionstemmer. Desuden har skemaet været til test i seks bosteder inden den endelige udsendelse. Det har givet nyttige kommentarer.

E-mailadresserne er funder via Tilbudsportalen, idet Bureau 2000 har set på de tilbud for voksne, der har pladser efter servicelovens § 107, servicelovens § 108 eller almenboliglovens § 105 stk. 1.

Her støder man dog på det problem, at Tilbudsportalen giver kontaktinformation om de enkelte botilbuds*afdelinger*. Et stort antal bosteder har flere afdelinger og samme kontaktperson. Dette dækker i nogle tilfælde over, at man har ét botilbud med fælles leder, hvor man f.eks. regner hver etage for en afdeling, bl.a. fordi de har lidt forskellig beboersammensætning, men en fælles leder. I disse tilfælde ville det naturligvis ikke være rimeligt at bede lederen udfylde et spørgeskema for hver etage. I stedet er lederen bedt om at udfylde ét skema for det samlede tilbud.

I andre tilfælde har man imidlertid samme kontaktperson for flere adskilte botilbud. Bureau 2000 har i disse tilfælde søgt at finde kontaktinformation til de enkelte bosteder, f.eks. via hjemmesider.

Der er imidlertid også tilfælde, hvor dette ikke er lykkedes. Eksempelvis angiver Esbjerg kommune samme kontaktperson – en medarbejder i forvaltningen - for alle kommunale bosteder i kommunen, og man kan ikke via kommunens hjemmeside finde oplysninger om hvem, der er leder på de enkelte bosteder, eller hvordan de i øvrigt kan kontaktes, hvis man ikke vil gå via kommunen. På den baggrund er Esbjerg kommunes kommunale bosteder ikke med i undersøgelsen. Det samme gælder flere bosteder i Faaborg-Midtfyn kommune og dele af Århus kommune.

Endelig har Bureau 2000 fravalgt bosteder med mindre end tre pladser. Ganske vist er undersøgelsen anonym, men svarpersonerne skal ikke opleve, at de giver information om enkeltborgere, som på en eller anden måde kan genkendes. Grænsen på tre individer svarer til, hvad Bureau 2000 plejer at anvende i forhold til f.eks. registerundersøgelser i Danmarks Statistik.

På den måde er der i alt fundet 1062 gyldige emailadresser på ledere/kontaktpersoner, som fik invitation til at deltage den 4. december 2023. Efterfølgende er der udsendt to påmindelser.

973 ledere er desuden 5. december blevet bedt om at videresende et spørgeskema til en medarbejder.⁵ Også her er sendt en påmindelse.

I alt er modtaget 304 svar fra ledere og 213 svar fra medarbejdere, svarende til en svarprocent på hhv. 29 pct. og 21 pct. Det skal bemærkes, at ikke alle svar er fuldstændige, idet svarpersonerne har kunnet springe spørgsmål over.

---

⁵ I tilfælde hvor en kontaktperson stod som leder af flere botilbud, er der kun udsendt én anmodning.

For at vurdere repræsentativiteten er der foretaget en sammenligning mellem de indkomne svar og de udsendte invitationer i forhold til geografisk spredning og ejerforhold.

Tabel 2 viser den geografiske fordeling i hhv. de udsendte invitationer for de indkomne svar.

Tabel 2. Fordeling på regioner af udsendte invitationer og indkomne svar

Region	Andel af pladser i invitationerne	Andel af pladser i ledersvar	Andel af pladser i medarbejdersvar
	Pct.		
Hovedstadsregionen	25	31	32
Region Midtjylland	25	22	24
Region Nordjylland	10	10	6
Region Sjælland	21	18	21
Region Syddanmark	19	18	19
I alt	100	100	100

Der er modtaget svar fra ledere i 84 ud af landets 98 kommuner.

Tabel 3 viser tilsvarende fordeling i forhold til ejerforhold

Tabel 3. Fordeling på ejerforhold af udsendte invitationer og indkomne svar

Ejerforhold	Andel af pladser i invitationerne	Andel af pladser i ledersvar	Andel af pladser i medarbejdersvar
	Pct.		
Kommunal	64	56	55
Region	7	11	7
Selvejende/fond	20	26	28
Privat	9	7	10
I alt	100	100	100

Det er Bureau 2000's vurdering, at svarene afspejler bostedernes fordeling på geografi og ejerforhold så godt, som man kan forvente, og at undersøgelsen således er repræsentativ på landsplan.

Da det samlede antal svar ikke er større end hhv. 304 og 213 svar, må man dog have for øje, at de forskelle, man finder i svarfordelingerne, skal være rimeligt markante, før man med sikkerhed kan sige, at de ikke skyldes tilfældigheder. Bureau 2000 har derfor søgt at begrænse sine analyser til sådanne markante forskelle i besvarelsene.

Langt de fleste resultater er vægtet med antal beboere/pladser, idet fokus for undersøgelsen er, hvor stor en andel af *beboerne*, der oplever forhold af den ene eller den anden art. For at fremme læseligheden, vil der nogle steder i teksten fx stå, at x pct. af lederne mener noget bestemt, hvor en mere præcis formulering ville være, at x pct. af beboerne, bor på botilbud, hvor lederen mener således.

I forbindelse med analysen af resultaterne viste det sig, at størsteparten af lederne vurderede, at der de seneste fem år var kommet flere beboere med komplicerede og vanskelige udfordringer. Bureau 2000 vurderede herefter, at der var behov for at se nærmere på, hvilke ændringer, lederne oplevede, og hvad det har betydet for bemanning og støttebehov. Der er derfor sendt supplerende spørgsmål til de pågældende ledere. Af 174 ledere, som er blevet bedt om uddybende besvarelser, har 118 (dvs. 68 pct.) svaret, hvilket må anses for meget tilfredsstillende.